

Gittin Sources 39

חדושי הרשב"א מסכת גיטין דף ע עמוד ב

ירושלמי נתן לה את גיטה ואמר לא יהא גט אלא למחר ונעשה קורדיקוס כפלוגתא דר' יוחנן ורשב"ל ע"כ, ומכאן נראה דאפילו כתבוהו בעודו שפוי ונעשה קורדיקוס בשעת נתינה לגירושין פסול לר' יוחנן, וא"כ חולה צריך בדיקה בין בשעת כתיבה בין בשעת נתינה, וקשיא לי דהא אמרי' לקמן בפירקין גמ' לא תתיחד עמו (ע"ג ב') באומר מעת שאני בעולם דמשמע שאינו רוצה שיחול הגט אלא רגע אחרון שהוא בעולם ואותו רגע א"א לבודקו, ומדברי רבותינו בעלי התוס' נ"ל שאין מקפידין אלא בשעת כתיבה ושלא כדברי הירושלמי והתוספתא וצל"ע.

הגהות מיימוניות הלכות גירושין פרק ב הלכה טז

[ע] טעמא דלמא שיחיא דהן הן נקטיה ואינו משיב על דבריהם אלא מחמת חולי עושה כן אבל לשיחיא דכה"ג דחד לאו ותרין הן ליכא למיחש:

קרבן נתנאל מסכת גיטין פרק ו סימן א

אלא שהרשב"א כתב וז"ל וק"ל דהא אמרי' לקמן דף ע"ג באומר מעת שאני בעולם דמשמע שאינו רוצה שיחול הגט אלא רגע אחרון שהוא בעולם ואותו רגע א"א לבדקו ע"כ. ולא אוכל להבין מאי קשיא ליה דאנן אמדינן דעתיה שלא מחמת איבה מגרשה אלא כדי שלא תפול קמי יבם א"כ דעתו להתגרש באותו שעה שהוא עוד בחייו ודעתו צילתא והגט חל באותו שעה האחרונה שעדיין ברור שכלו:

רא"ש מסכת גיטין פרק ו סימן א

א [דף טז ע"ב] מי שאחזו קורדיקוס ואמר כתבו גט לאשתי לא אמר כלום כתבו גט לאשתי ואחזו קורדיקוס וחזר ואמר אל תכתבו אין דבריו האחרונים כלום:
[דף ע ע"ב] גמ' אמר ריש לקיש כותבין ונותנין לאלתר ורבי יוחנן אמר אין כותבין אלא לכשישתפה מאי טעמא דריש לקיש דקתני אין דבריו האחרונים כלום ורבי יוחנן אמר אין דבריו האחרונים כלום דלכי מתציל לא צריך למיהדר ואימלוכי ביה ולעולם אין כותבין אלא לכשישתפה במאי קא מיפלגי דריש לקיש מדמי ליה לישן ורבי יוחנן מדמי ליה לשוטה והלכתא כרבי יוחנן ואומר ר"י דצריך ליזהר בשכיב במאי קא מיפלגי דריש לקיש מדמי ליה לישן ורבי יוחנן מדמי ליה לשוטה משום דחולה פעמים שדעתו מטורפת עליו ועתים חלים עתים שוטה ואפי' ריש לקיש דמדמי קורדיקוס לישן היינו משום דסמייה בידן או שמא אפי' לרבי יוחנן כישן דמי משום דלא מחוסר מעשה דרגיל שתתיישב דעתו ממילא וטוב ליזהר:

ר"ן (על הרי"ף) מסכת גיטין דף לד עמוד א

כתב ר"י ז"ל דבגט שכיב מרע צריך ליזהר שלא תטרף דעתו עליו בשעת כתיבה ובשעת נתינה שאם תטרף דעתו עליו אפילו לר"ל לא מהני דהא לאו סמיה בידן ואפי' סמיה בידן לרבי יוחנן אין כותבין כיון שהוא מחוסר מעשה וכל שהוא מטורף קצת איכא לספוקי אי חשבינן ליה כשוטה או שמא תונבא בעלמא הוא דנקיט ליה וכישן דמי וצריך בדיקה ג"כ בשעת נתינה דגרסינן בירושלמי [הלכה א] נתן לה את גיטה ואמר לא יהא גט אלא למחר ונעשה קורדיקוס פלוגתא דר"ל ורבי יוחנן כלומר דלר' יוחנן צריך שיהא בדעתו בשעה שהגט גומר

שולחן ערוך אבן העזר הלכות גיטין סימן קכא סעיף ד

(י) [ז] שכיב מרע שמצוה לכתוב גט, צריך לדקדק בו (ד) יד' ט' < שיהא שפוי ה טו' ה' ג' > בשעת כתיבה < ד' > (כ) טז' < ד' > ובשעת ד' נתינה. הגה: < ה' > ואין צריך בדיקה כמו נשתק, אלא ד' בודקין אותו קצת לראות י"א אם דעתו מיושבת עליו (ב"י).

דרכי משה הקצר אבן העזר סימן קכא

(א) ובתור הגט הנמצא בידיו (עי' סה"ג למהר"י מרגלית סי' צו הגה' ב) שאנו נוהגין אחריו כתב שיש ליזהר שיהא שפוי מתחלת הכתיבה עד אחר הנתינה בנוסח סדר הגט של הרא"ש וטוב לחוש לדבריו:

שעורי הרב (סולובייצ'יק) מסכת גיטין דף ט עמוד ב

בענין מחובר

נראה לפרש שפסול מחובר נכלל בפסול שלא לשמה.²³⁴ והביאור בזה הוא על פי מה שאמרנו לעיל (דף ב: בענין אין דבר שבערוה פחות משנים אות א) שכתובת הגט לשמה באה ליצור צירוף בין כתיבת הגט לנתינתה כדי שכתובת הגט תהיה לתכלית נתינתו; ובמחובר, שמחוסר מעשה קציצה, ליכא צירוף, ושוב יש חסרון בלשמה של הגט.²³⁵ ולדברינו ניחא לתרץ קושית התוספות לעיל ב: (ד"ה לפי שאין בקיאיין לשמה), "וא"ת מאי שנא לשמה דאין בקיאיין משאר הלכות גיטין כגון מחובר ושינה שמו ושמה ונכתב ביום ונחתם בלילה". שאמנם יש לתרץ שפסולי שינה שמו ושמה ונכתב ביום ונחתם בלילה הם פסולים בשטרות דכל התורה כולה, ותקנת בפ"נ היא בשביל פסולים המיוחדים בגט ולא משום פסולי שאר שטרות.²³⁶ אולם תירוץ זה אינו מספיק לקושית התוספות מפסול מחובר שהוא מיוחד לגיטין. אך לדברינו עתה ניחא, שפסול מחובר הוא מדין לשמה ולכן הוא בכלל תקנת בפ"נ לרבה. ועל פי דברינו יש להטעים את קושית התוספות לעיל (ד. ד"ה וחתמו), "וא"ת ומאי שנא דבעי לר"מ לכתחילה כתיבה בתלוש למאן דמוקי מתניתין דמחובר כר' מאיר ושלא לשמה שרי אפילו לכתחילה". דיותר קשה לחלק לר"מ בין פסול לשמה לפסול מחובר למ"ש שפסול מחובר נכלל בפסול לשמה.

אולם א"כ קשה הא דאיתא בסוגיין והאיכא לשמה וכו' ותו בין לרבה בין לרבא האיכא מחובר, דמזה מוכח שפסול מחובר הוא פסול אחר מפסול לשמה. ויש לתרץ, שהנה ישנם ב' אופנים בפסול מחובר: (א') מחובר בשעת כתיבה שפסול משום פסול לשמה כמ"ש, (ב') מחובר בשעת נתינה שפסול משום שחסר שם ספר כדאיתא בירושלמי (פ"ב ה"ג) דגמרינן מה ספר שהוא בתלוש אף כל דבר שהוא בתלוש. ולכן יש לומר דמחובר דסוגיין מיירי בגט שהיה מחובר בשעת נתינה שיש בו פסול בפני עצמו של חסרון שם ספר, שאינו שייך לפסול לשמה.

שעורי הרב (סולובייצ'יק) מסכת גיטין דף לב עמוד א

עוד נראה לבאר שענין ביטול הגט הוא בטול הכשר הלשמה של הגט,⁴ שכבר ביארנו שהכשר הלשמה של הגט הוא צירוף כתיבת הגט לנתינתו,⁵ והרי כשהבעל אומר שהוא מבטל את הגט הוא מחליט שלא לגרש בגט זה לעולם, ובזה הוא מבטל כל אפשרות לצירוף בין כתיבת הגט לנתינתו, וא"כ הגט בטל משום שאינו לשמה.

חדושי הרמב"ן מסכת גיטין דף ע עמוד ב

מי שאחזו

הא דאקשינן איני והאמר רב יהודה וכו'. לאו למימרא דתיסוק אדעתא כלל דשחט בו שנים דמי לקורדייקוס דא"כ מתני' גופה תקשי דקתני אין דבריו האחרונים כלום והכא כותבין ונותנין על פיו, אלא הכי מקשי ששחט בו שנים או רוב שנים ודאי כחישותא יתירתא אית ביה דלא אפשר למיכתב גיטא ומחתים לה מקמיה דחליש ליה עלמא טפי טובא דלא אישתייר ביה דעתא כלל ואפילו הכי מכיון דאמר מעיקרא תנו כותבין ונותנין כל זמן שיש בו נשמה ומאי שנא בקורדייקוס, ומשני התם דעתא צילתא היא ועד שעת יציאת נשמה לא משתגיש דעתיה אלא משום כחישותא הכא דעתא שגישתא היא, וכענין זה מפורש בירושלמי אלא שמוחלפת השיטה דר"ל אמר התם לכשישתפה ואמר ר' זעירא מתני' פליגא על ר"ל ולית לה קיום הרי שהיה צלוב או מגוייד ורמז ואמר כתבו גט ותנו לאשתי כותבין ונותנין בחזקת שהנשמה תלויה בו ואפשר שלא נטרפה דעתו שעה אחת הדא פליגא על ר"ל ולית לה קיום, ובגמרא דילן אשכחו בה קיום כדפרישית, ומיהא משמע דשכיב מרע שאמר כתבו ותנו גט לאשתי וחליש לי' עלמא טובא ונשתתק שכותבין ונותנין ואין חוששין שמא נטרפה דעתו עליו, ואשכחן נמי בההיא תוספתא דכתבי' כותבין ונותנין כל זמן שיש בו נשמה, ואיכא דאמרי שאין כותבין אלא בבדיקה חוששין שמא נטרפה דעתו לגמרי כשוטה כדאמרינן וליחוש דילמא שיחא דלאו לאו נקטיה דאלמא כל נשתתק כשוטה מחזקינן ליה, אלא דאיכא למימר התם בנשתתק מתוך בריו אבל מתוך חליו כחישותא הוא, ומינקט לחומרא טפי עדיף וכולהו בעי בדיקה, וכי תניא בתוספתא כל זמן שיש בו נשמה בבדיקת שלשה פעמים קאמר, ונשתתק מתוך חליו נמי בעי בדיקה אלא שדיו פעם אחת והכי איתא בירושלמי, אבל שחט בו שנים שאני דקים להו לרובן דדעתיה צילתא עד שעת נטילת נשמה כיון שלא הוכה מכות אחרות והוא קרוב למות מיד ודעתו עליו.

חדושי הרשב"א מסכת גיטין דף ע עמוד ב

וקי"ל כר' יוחנן דאין כותבין אלא לכשישתפה בין בשוטה ובין בשאחזו קורדייקוס, אבל צלוב או מגוייד או ששחט בו שנים או רוב שנים כותבין ונותנין כל זמן שיש בהן נשמה ואין צריכין בדיקה אח"כ דדעתא צילתא נינהו אלא דכחישותא הוא דנקיטא בהו. וכתבו בתוס' דמהכא משמע דכל היכא דכותבין גיטא לשכיב מרע צריכין לדקדק שלא יתקלקל בשעת

כתיבה דפעמים אינו מיושב בדעתו ולא סמיה בידן ולכ"ע בדלית סמיה בידן אין כותבין, ואפי' סמיה בידן כיון דמחוסר מעשה אין כותבין לר' יוחנן, ואף על גב דבשחט בו שנים א"צ בדיקה הא אמרי' דדעתא צילתא הוא כיון דמתוך בוריו נשחט אבל הכא דמתוך חליו פעמים שאינו מיושב בדעת, והא נמי דתניא בתוספתא הבריא שאמר כתבו גט לאשתו ועלה לגג ונפל ומת כותבין כל זמן שיש בו נשמה וההיא כמתוך חליו הוא, דילמא התם בבדיקה קאמר, והיינו דאמרי' גבי נשתתק וליחוש דילמא שיחא דלאו לאו נקטיה דאלמא כל שנשתתק כשוטה חשבי' ליה, אף על גב דיש לבעל הדין לחלוק דהתם בנשתתק מתוך בוריו דעתא שגישתא היא אבל מתוך חליו כחישותא דחליו הוא דנקיט ליה, ומיהו בירושלמי משמע דאפילו נשתתק מתוך חליו צריך בדיקה אלא שדיו פעם אחת, דגרסינן התם תני בד"א בנשתתק מתוך בוריו אבל נשתתק מתוך חליו דיו פעם אחת, ובתוספתא משמע דאפי' חולה בודקין אותו שלשה פעמים דתניא התם היה חולה או משותק והרכין בראשו בודקין אותו שלשה פעמים אם אמר על הן הן ועל לאו לאו דבריו קיימין.

ר"ן (על הרי"ף) מסכת גיטין דף לג עמוד ב

וכתבו המפרשים ז"ל דבשחט בו שנים [או רוב שנים] ומגוייד אף על פי שנשתתק אינו צריך בדיקה וכן כתבו בתוספות דליכא למימר דכי אמרינן כותבין היינו בבדיקה דאי הכי מאי קא פריך מינה אלא ודאי אפילו בלא בדיקה ואף על גב דבנשתתק אמרינן במתניתין דבודקין אותו התם בנשתתק מתוך בוריו אבל היכא דידעינן דמחמת שחיטתו נשתתק לא חיישינן שמא נטרפה דעתו ולפי זה איכא מ"ד דבנשתתק מתוך חליו לנשחט בו שנים או רוב שנים דמי דהתם ר"ן (על נמי כיון דידעינן דמחמת חליו נשתתק לא חיישינן לטירוף הדעת. מיהו בירושלמי [סוף הל"א] גרסינן עלה דמתניתין תני בד"א בנשתתק מתוך בוריו אבל בנשתתק מתוך חוליו דיו פעם אחת אלמא משמע דפעם אחת מיהא בעי. ובנפל מן הגג תניא בתוספתא דכותבין ונותנין כל זמן שיש בו נשמה ואיכא מ"ד דדיניה כנשתתק מתוך בוריו ובעי בדיקה ג"פ שהרי יש לחוש שמתוך הנפילה נטרפה דעתו עליו. ואני חוכך עוד להחמיר בכל נשתתק דצריך בדיקה ואפילו בשחט בו שנים דאע"ג דאמרינן סתמא הרי אלו יכתבו ויתנו דילמא לעולם בבדיקה דהא לאו בהאי דינא עסיק אלא לומר שאע"פ שבודאי סופו למות אין דינו כמת מעכשיו ולעולם כל נשתתק בדיקה בעי וכי תימא אי בדיקה קאמר מאי פרכינן מינה לר' יוחנן ור"ל לא קשיא מידי דמעיקרא סברי שאי אפשר שלא יבא קודם נתינת הגט לידי טירוף דעת כקורדיקוס ולא סגי ליה בבדיקה כדכתיבנא ומשני דלאו הכי דדעתא צילתא אית ביה ואפילו נשתתק בבדיקה מיהא סגי ליה ומיהו בבדיקה בפעם אחת סגי ליה דלא גרע מנשתתק מתוך חליו לפי דברי הירושלמי אלא שמן התוספתא [שם] נראה דאפילו נשתתק מתוך חליו בעי בדיקה ג"פ דתניא התם היה חולה או משותק והרכין בראשו בודקין אותו ג"פ אם אמר על הן הן ועל לאו לאו דבריו קיימין.